

Aluelautakunnan vuoteen 2030 ulottuva toimintaohjelma Ounaksen kylän esitykset ohjelmaan

Ounaksen kylän muuttunut asema

Ounaksen kylän toiminnallinen asema muuttui merkittävästi, kun Vuolijoen kunta liittyi osaksi Kajaanin kaupunkia. Vuolijoen kunnan hallintopaikasta kirkonkylästä katsottuna kaukaisesta Ounaksen kylästä tuli kohtuullisen lähelle Kajaanin kaupungin keskustaajamaa sijoittuva kylä, josta asiointi eri hallintokohteisiin ja palveluihin voi tapahtua yhdessä työssäkäynnin tai harrastuksien kanssa.

Vuolijoen kunnan hyvin niukat taloudelliset resurssit eivät mahdollistaneet pienien kylien kehittämistä. Monesti pienille kylille tarjolla olleet valtion tai muiden toimijoiden rahoittaminen estyi, kun kunnalla ei ollut rahoittaa vaadittavaa, monesti pientä kuntaosuutta. Esimerkkinä ennen vuosituhannen vaihdetta Vuoreslahden tie, joka kunnostettiin päällystettäväksi, mutta päällystettä voitiin laittaa vain pienelle osalle, kun kunnalla ei ollut sijoittaa silloin vaadittua kuntaosuutta, vaikka valtionrahoitus oli kokonaisuutena olemassa..

Vuolijoen alueen nykyiset ongelmat

Kajaanin kaupunkiin liittymisestä huolimatta Vuolijoen alueen kehitys on ollut selvästi taantuva. Hyvinvointipalvelut ovat siirtymässä ja keskittymässä kaupungin taajamaan, kauppa- ja pankkipalvelut ovat supistuneet lähes olemattomiin. Kouluverkko on toki saatu pitkällisen väännön jälkeen vakiinnutettua kahden koulun tasoiseksi.

Puutteellinen ja edelleen supistuva palvelurakenne on vaikuttanut alueen vetovoimaisuuteen. Kahden asemakaava-alueen, Otanmäen ja kirkonkylän asuntojen arvot ovat liukuneet niin alhaisiksi, ettei kohteisiin ole kenenkään järkevä rakentaa uusia asuntoja. Rantaan sijoittuvien asuintalojen rakentamiseen olisi olemassa imua, mutta kaupunki estää sen toteutumisen kaavoituspolitiikallaan.

Noidan kehä, eli negatiivinen kierre on selvä, kun asukasmäärä alueella ei ole merkittävästi nouseva niin nykykriteerein mitaten palvelutaso laskee ja kun palvelutaso laskee, ei asukasmäärä varmasti nouse.

Kajanin kaupunkiin työtä ja toimeentuloa tuottavat kohteet sijoittuvat pääsääntöisesti maaseutukylien alueille. Kaivostoiminta, vaunutuohtanto, metsävarat, tuulivoima tuottavat merkittävästi uutta pääomaa ja näin verohyötyä kaupungille. Maaseutukylille tästä jää vain haitat kannettavaksi, tunnettuna esimerkiksi tuulivoiman rakentaminen.

Aluelautakunnan rooli

Aluelautakunnan merkittävimpinä koko alueelle vaikuttavina saavutuksina voidaan pitää valokuituverkon rakentamista ja kylätalojen kiinteistöveron kohtuullistamista. Myös eri kylille sijoittautuvat vesistö- ja rakennushankkeet ovat olleet aina kohdekylälleen merkittäviä. Liikuntapaikkojen ylläpidon hallinnointi ostopalveluna on vaatinut myös merkittävän työpanoksen. Hyvin arvokas saavutus on jo se, että lautakunta on osaltaan pystynyt aktivoimaan kylien toimintaa ja myös saanut kylät huomaamaan mitä kehitysmahdollisuuksia on olemassa. Aluelautakunnan toiminnan aktiivisuus ja toiminnan tuloksellisuus on lyhyen toimintahistorian aikana vaihdellut ja hakenut uomaansa. Jo alun alkaen virkamiesjohdosta viestitettiin, että aluelautakunnan perustamisen ponttimena on sen tyytymättömyyden hillitseminen, joka pulppusi negatiivisen kaiun saaneesta kuntaliitoksesta. Vaikka aluelautakunta vakinaistettiin kokeilujakson jälkeen, se ei ole kuitenkaan onnistunut löytämään luonnollista ja vakiintunutta asemaa kaupunkikoneistossa. Kaupungin virkamiesorganisaation keskuudessa on myös ollut nähtävissä selviä jännitteitä lautakunnan roolista, jopa epäilyksiä maaseutua tukevan lautakunnan tarpeellisuudesta.

Aluelautakunnan toiminnan uudelleen järjestäminen

Kaupunginvaltuusto on päättänyt, hyväksyessään tämän vuoden talousarvion, että aluelautakunnan laajentaminen koko kaupungin maaseutua koskevaksi, tulee selvittää.

Ounaksen kylä esittää muutamia ydinkohtia mahdollisen uusimuotoisen lautakunnan rakenteeksi ja toimintatavaksi.

Ehdottomasti kyläpohjalla, ei poliittisella mandaatilla toimiva aluelautakunta (maaseutulautakunta), vain maaseutukylät, ei taajaman kaupunginosia.

Lautakunnan päätehtävänä olisi toimia kylien katto-organisaationa, tehtävinä voisi olla kyläsuunnittelun johtaminen ja ohjaaminen, hanketoimintojen järjestäminen ja hallinnoinnin opastaminen. Rahoituksen järjestämisen periaatteena tulisi olla, että jo pienellä kaupungin omarahoitusosuudella voitaisiin hyvällä suunnittelulla ja hyvillä perusteluilla saavuttaa eri rahoituskanavista alueen kylien kehitykseen merkittävä hyöty. Tuulivoiman kaupungille tuomasta verohyödydystä on perusteltua saada pieni osa lautakunnan kehitysrahaksi, jään tuulivoiman aiheuttamat haitat kylien kannettavaksi.

Lautakunnalla tulisi olla esitys- ja lausunnonanto oikeus ja velvollisuus

Lautakunnan toiminnan rajat tulisi määrittää riittävän selvästi ja tehtäviksi ei tulisi sisällyttää perinteisten lautakuntien tehtäviä.

Uutena toimintamuotona, yhteistyönä hyvinvointialueen alaisuudessa digivastaanoton ja liikkuvan hyvinvointitoiminnan kokeilu Vuolijoen aluelautakunnan alueella. Alueellahan on jo uusi ja kattava valokuituverkko.

Päätoiminen aluesihteri, joka valmistelee ja esittelee asiat lautakunnalle.

Lautakunnan laajentuminen ja toimintamallin uudistaminen voisi tulla voimaan ensi vaalikauden alusta alkaen.

Ounaksen kylän esitykset vuoteen 2030 ulottuvaan aluelautakunnan ohjelmaan

Vireillä olevat hankkeet

Ounasjokisuun ruoppaus

Varsinainen joki on ruopattu vuosituhatosen vaihteessa, joesta Ounaslahteen johtava väylä on jäänyt liian lyhyeksi suunnittelu- tai toteutusvirheen takia. Jokisuun ruoppaus mahdollistaa jokivarren asukkaiden ja vierailijoiden turvallisen veneliikenteen Oulujärvelle matalankin vedenkorkeuden aikana. Hankkeen vesialueen omistaja Vuottolahden kalastuskunta on lähettänyt ympäristölupahakemuksen aluehallintovirastolle. Hanke sisältyy OUMO rahoitusohjelmaan ja hallinnoinnista vastaa Vuolijoen aluelautakunta.

Ladunpohjan kunnostus

Ounaksen kylä pitää yllä talkoovoimin kohtuullisen mittavaa latuverkostoa virkeän hiihtoharrastuksen käytettäväksi. Ounastuvalta entiselle koululle johtava 1,95 km ladunosa on paljon käytetty latuväli, joka myötäilee Kajave Oy:n sähkönsiirtolinjaa. Ladunpohja on kyseiseltä osalta rosainen ja useita isohkoja oja ylittävä, johon ladun tekeminen alkutalvesta vähemmän lumen aikana on isotöistä ja mm moottorikelkkojen käyttö ei ole työturvallista. Ounaksen kyläseura ry on tehnyt suunnitelman latupohjan kunnostamiseksi ja hakee rahoitusta Glennmont tuulivoimarahoituksesta.

Kun ladun osa Ounastuvalta koululle saadaan kunnostettuna käyttöön, niin silloin varsinaiselta kylältä saadaan yhteys Navetakalliontien latuosalle sekä Mutkalan ladunosalle ja yhtenäinen latupohja on noin 10 km pitkä. Aluelautakunta on lupautunut opastamaan ja tukemaan kyläseuraa rahoituksen hakemisessa ja hallinnoinnissa.

Uudet aluelautakunnan ohjelmaan Ounaksen kylästä esitettävät kohteet

Vuoreslahden tien kunnostaminen ja päällystäminen

Vuoreslahden tie on peruskunnotettu viime vuosituhatosen viimeisellä vuosikymmenellä. Kunnostuksen suunnitelmissa oli myös tien päällystäminen koko matkalta. Tuolloin kunnilla oli velvollisuus osallistua kunnostukseen alemman tieverkon osalta 12 prosentilla. Tuon ajan valtuutetuilta saadun tiedon mukaan Vuolijoen kunnalla oli yksinkertaisesti pakko tinkiä maksuosuutta alaspäin ja päällystettä lyhennettiin suunnitelmaa lyhemmäksi.

Tiehallinnolta on tullut ajatus, että Vuoreslahden tien kunnostamista kannattaisi lähteä hakemaan vain osalle tietä kerrallaan. Ounaksen ja Vuoreslahden kylät sekä alueen merkittävä matkailuyrittäjä Luonnollisesti Oulujärvi ovat keskustelleet asiasta ja aikovat lähteä hakemaan tien kunnostamista ja päällystämistä tienosalle Käärmeniementä Ounakseen.

Ounaksen kylä esittää, että aluelautakunta sisällyttää Vuoreslahden tien kunnostamisen ja päällystämisen ohjelmaansa tienosalle Käärmeniementä Ounakseen.

Ounastuvan kehittäminen

Ounaksen kylän tahtotilana on ollut kehittää Ounastuvan toiminta ja siinä samalla kehittää kokonaisuutena kylätoimintaa. Lähtökohtana on jo olemassa oleva, talkoovoimin rakennettu kylätalo, josta käyttökokemuksena on tullut esiin tuottavan käytön lisääminen. Hyvin moni tilaisuuden järjestäjä kysyy saunatilojen käytön mahdollisuutta. Myös kylän oma käyttö on kaivannut saunaa.

Erillisen saunan rakentamiseen on jo varauduttu tuvan suunnittelun yhteydessä varaamalla sille paikka pihapiiriin.

Ounaksen kylä esittää, että aluelautakunta sisällyttää Ounastuvan kehittämisen ohjelmaansa. Kehittämiseen keskeisesti kuuluvan saunan rakentaminen ajoittuisi vuosikymmenen lopulle.

Kylätoiminnan käytännön kehittäminen

Tuvalla tapahtuvien tilaisuuksien ja tuvan ylläpitävä huolto on toteutettu huomattavissa määrin talkootyönä. Kylän voimin tehtävää talkootaakkaa järjestellään uuteen muotoon. Tuvan ylläpitävä huolto tehdään edelleen pääsääntöisesti omana talkootyönä, konetyöt teetetään ostopalveluna.

Tilaisuuksien järjestämiseen kuuluvat pitopalvelut ja myös muut palvelut pyritään saamaan järjestymään tilavuokraajan toimenpiteinä. Pyritään myös löytämään sopimus pohjainen pitopalveluyrittäjä, joka voisi tilavuokraan kanssa sopia pitopalveluista. Omaan kylätoimintaan liittyvien tilaisuuksiin palvelut pyritään toteuttamaan edelleen talkoovoimin.

Kylätoiminnan käytännön kehittämistä koskevaa osaa ei välttämättä tule sisällyttää aluelautakunnan ohjelmaan.

Ounaksen kyläseura ry

Hallitus